С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. д-р Паскал Неделчев Желев,
УНСС - София, катедра „Международни икономически отношения и бизнес“, научна специалност „Световно стопанство и МИО“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *научна специалност* „Международно право и международни отношения“, *професионално направление* 3.6. „Право“ в Института за държавата и правото при БАН

Автор на дисертационния труд: *Борис Светлинов Манов*
Тема на дисертационния труд: ***„Китайската съвременна политика в контекста на космическата надпревара“***

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № РД-09-32/28.02.2022 г. на Директора на ИДП при БАН проф. д-р Ирена Илиева.

1. Информация за дисертанта

Борис Манов е зачислен в докторска програма към секция „Международноправни науки“ на ИДП по научна специалност “Международно право и международни отношения“ съгласно Заповед на Директора на ИДП при БАН № РД-09-109/08.12.2020 г. Обучението е осъществено в самостоятелна форма в двугодишен период от 10.12.2020 до 09.12.2022 г.

Дисертантът е завършил средното си образование в Американски колеж в Залцбург, Австрия. Обучавал се е две години в Университета на Абърдийн, Шотландия преди да се прехвърли във Виенския университет, където завършва бакалавърската програма по политология. Притежава магистърска степен по „Международни отношения и политическа сигурност“ от Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Професионалният му опит е като системен оператор и не е свързан с темата на дисертационния труд. Същевременно, по време на своята докторантура, дисертантът реализира редица медийни изяви както и участия в научни конференции.

Борис Манов е изпълнил изцяло индивидуалния си план по време на обучението си към секция „Международноправни науки“ и е депозирал изискваната документация за защитата на дисертацията.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд, разработен на английски език, е с обем 163 страници и включва увод, изложение в три глави и заключение. Освен това е представен списък на използваната литература, който съдържа 20 източници на кирилица и 212 източници на английски език.

Разработката е посветена на хронологичен политико-исторически анализ на космическата политика на Китай в сравнителен план с тези на другите две водещи космически сили САЩ и Русия. Времевият хоризонт на изследването обхваща възникването на космическата надпревара и достига до съвременните измерения на този процес.

Актуалността на избраната тема за международната космическа надпревара и участието на Китай в нея е особено висока предвид огромното значение на прогреса в тази сфера за разпределението на баланса на силите в международните отношения и глобалната икономика. 95% от космическите технологии имат двойна употреба в търговската и военната област и надмощието в космическото пространство определя конкурентните позиции на страните както в геополитиката и националната сигурност, така и в световното стопанство, бъдещата осигуреност с ресурси, промишлеността и съвременните информационно-комуникационни технологии.

Фокусът на изследване е поставен върху динамиката на комплексната и многовекторна китайска национална космическа програма. Изяснени са ролята на международните отношения, на технологичните фактори и на дейността на държавните, академични, военни и бизнес структури за нейното развитие и превръщането на Китай на пълноправен участник в космическата надпревара наред със САЩ и Русия.

В увода дисертантът добре е обосновал значимостта на проблематиката, правилно е формулирал обект, предмет, цел и задачи на изследването. Липсва обаче експлицитно дефинирана изследователска теза на дисертационния труд. Също така не са изведени ограничения на изследването, което е особено важно в тема с интердисциплинарен характер, която има политически, икономически, правни, технологични и др. аспекти.

Авторът е използвал многобройни и разнообразни по характер информационни източници (монографии, статии, доклади, официални документи, периодични издания и т.н.), което поставя изследването на релевантна информационна основа. Позоваването на

информационните източни в изложението е направено коректно.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Дисертантът си е поставил за основна цел да изследва специфичните особености на китайската политика към овладяване на Космоса, базирана на устойчиви, целенасочени действия на страната за преодоляване на конкуренцията на традиционните участници и трайно присъствие в надпреварата. За постигането на основната цел са изведени и съответните изследователски задачи.

Въз основа на съчетание от няколко подходи и методи на изследване, релевантни на интердисциплинарния характер на избраната многопластова тематика, дисертантът успява в голяма степен да постигне поставената цел и свързаните с нея задачи. Изяснен е генезисът на космическата надпревара, като са представени факторите и обосновката на първите космически програми, създадени от СССР, САЩ и Китай. Представени са специфичните особености в развитието на китайската космическа политика. Важен научно-приложен резултат е свързан с анализа на структурата на държавния апарат, отговорен за разработването и реализацията на космическата програма на Китай. Откроена е ролята на отношенията между Пекин и Москва и технологичният трансфер, който стартира китайската космическа програма и катализира нейния напредък. Осъществено е изследване на динамично променящата се среда на новата космическа надпревара. Изведени са актуални тенденции, свързани с космическата тематика, като демократизацията, комерсиализацията и милитаризацията, които поставят нови въпроси и предизвикателства. Въз основа на сравнителен анализ на целите, методите и плановете на актуалните космически програми на САЩ, Китай и Русия, са разкрити перспективите за разширяване на техните интереси в космическото пространство. Достигнат е изводът, че Китай е конкурентоспособен участник в космическата надпревара и в съответствие с доктрината за дефанзивен реализъм ще продължи да провежда политика на конкуренция и сътрудничество с традиционните сили в Космоса.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В дисертационния труд са постигнати няколко научно-приложни резултати с приносен характер, които авторът е формулирал като цяло коректно. Все пак бих предложил обединяването на четвъртия с петия принос по следния начин: „Проведено е

цялостно изследване на китайската космическа програма в исторически и съвременен план, разкриващо ефективната симбиоза между държавата, науката, армията и частните компании като фактор за успех в космическата надпревара“.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените от дисертанта 2 доклада от научни конференции (1 на български и 1 на английски език) и 2 участия в колективна монография на английски език напълно покриват изискванията, свързани с наличието на публикации за получаването на ОНС „доктор“. Публикациите са свързани с темата на дисертационния труд и в достатъчна степен апробират получените резултати от изследването. Положително впечатление прави, че колективната монография, в която участва Борис Манов е отпечатана от престижното издателство Springer и е индексирана в Scopus.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е с обем 27 страници. Структуриран е добре и съдържа всички необходими съдържателни компоненти, представяйки в синтезиран вид съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Въпреки безспорните достойнства на дисертационния труд, към него могат да бъдат направени и определени критични бележки. На места в разработката преобладава описателният за сметка на аналитичния подход. Представянето на общодостъпна информация, която не носи ново знание, а има чисто информативен характер следва да се предлага в по-сбит вид, като дава път на неизяснени и дискусионни в литературата въпроси. Такъв е въпросът за международноправната уредба на космическото пространство. Понастоящем международното космическо право е крайно фрагментарно уредено и неизчерпателно. Ефективното усвояване на космическото пространство обаче изисква кодифицирането на обществените отношения, за да се предотвратят международните конфликти. Каква е позицията на Китай по отношение на развитието на международното космическо право?

В дисертационния труд не е отделено място за важен играч в космическото пространство като Европейския съюз (ЕС). Въпреки че дълго време единствено страните-членки на ЕС провеждат политики в тази област, космическата политика на ЕС стартира през 2007г., когато на съвместна среща на министерско равнище на Съвета на ЕС и Съвета на Европейската космическа агенция е приета Резолюция относно европейската космическа политика. Интересът на ЕС към космическата политика произтича от стремежа към постигане на стратегическа автономия. ЕС притежава втората най-голяма космическа промишленост в света, като 1 от всеки 3-ти спътник е произведен в Европа. Същевременно, България, която е сред доставчиците на уреди и системи за съветските космически програми, произвежда и до днес космически храни, също почти не е спомената.

Дисертационният труд би спечелил и ако се изясни взаимовръзката на космическата политика с друга важен инструмент в международната конкурентна борба – индустриалната политика. В този смисъл е въпросът ми по време на защитата: „Каква е ролята на индустриалната стратегия „Произведено в Китай 2025“ в космическата надпревара?“.

8. Заключение

Представената дисертация представлява завършено собствено научно изследване по актуална и недостатъчно разработена тема. Трудът съдържа научни и приложни резултати, които представляват важен принос за науката и отговарят на всички изисквания съгласно Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за прилагането му.

Поради гореизложеното, давам своята положителна оценка за проведеното изследване и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен "доктор" на Борис Светлинов Манов по научна специалност „Международно право и международни отношения“.

30.05.2022г./ гр. Братислава

Подпис:
/доц. д-р П. Желев/

STATEMENT

From: Assoc. Prof. Dr Paskal Nedelchev Zhelev;

University of National and World Economy, Department of International Economic Relations and Business; scientific specialty World Economy and International Economic Relations

On: Dissertation for the award of educational and scientific degree Doctor (PhD), scientific specialty "International Law and International Relations", professional field 3.6. „Law" at the Institute for the State and the Law, Bulgarian Academy of Sciences

Dissertation Author: Boris Svetlinov Manov

Dissertation Title: "Contemporary Chinese politics in the context of the space race"

Grounds for presenting the statement: participation in the scientific jury for the defence of the dissertation according to Order № РД-09-32/28.02.2022 of the Director of ISL at BAS Prof. Dr Irena Ilieva

1.

1. Information about the PhD Candidate

Boris Manov was enrolled in a doctoral program at the Department of International Law of the Institute of International Relations in the scientific specialty "International Law and International Relations" according to the Order of the Director of the Institute of International Relations at BAS № RD-09-109 / 08.12.2020 in an independent study form from 10.12.2020 to 09.12.2022.

The doctoral candidate has completed his secondary education at the American College in Salzburg, Austria. He studied for two years at the University of Aberdeen, Scotland, before transferring to the University of Vienna, where he has completed a bachelor's degree programme in political science. He holds a master's degree in International Relations, International Politics and Security from Varna Free University "Chernorizets Hrabar". His professional experience as a system operator is not related to the topic of the dissertation. At the same time, during his doctoral studies, the PhD candidate has realized a number of media appearances and participations in scientific conferences.

Boris Manov has fully fulfilled his individual plan during his studies at the Department of International Law and has submitted the required documentation for the public defence of the dissertation.

2. General characteristics of the dissertation

The dissertation, developed in English, has a volume of 163 pages and includes an introduction, three chapters and a conclusion. In addition, a list of references is presented, which contains 20 sources in Cyrillic and 212 sources in English.

The study is devoted to a chronological political-historical analysis of China's space policy in comparison with those of the other two leading space powers, the United States and Russia. The time horizon of the study covers the emergence of the space race and reaches the modern dimensions of this process.

The actuality of the chosen topic of the international space race and China's participation in it is particularly high given the great importance of progress in this area for the distribution of the balance of power in the international relations and the global economy. As 95% of space technology can be considered dual use for both commercial and military purposes, dominance in space determines to a large extent countries' competitive positions in geopolitics and national security, as well as in the world economy, the future provision of resources, manufacturing industry and modern information and communication technologies.

The focus of the study is on the dynamics of China's complex and multi-vector national space program. The role of international relations, technological factors and the activities of state, academic, military and business structures for its development and the transformation of China into a full-fledged participant in the space race along with the United States and Russia have been clarified.

In the introduction, the PhD candidate has well substantiated the importance of the topic, has correctly formulated the object, subject, purpose and objectives of the study. However, there is no explicitly defined thesis statement of the dissertation. No limitations to the research have been set, which is especially important in a topic of an interdisciplinary nature, which has political, economic, legal, technological and other aspects.

The author has used numerous and diverse information sources (monographs, articles, reports, official documents, periodicals, etc.), which puts the study on a relevant information basis. The reference to the information sources in the dissertation is made correctly.

3. Evaluation of the scientific results

The doctoral candidate's main goal is to study the specific features of China's space policy, based on sustained, targeted actions of the country to overcome the competition of traditional powers and gain a lasting presence in the race. In order to achieve the main goal, relevant research tasks have been performed.

Based on a combination of several approaches and research methods relevant to the interdisciplinary nature of the multi-layered topic, the doctoral candidate has largely succeeded in achieving the main goal and the related research tasks. The genesis of the space race is clarified, presenting the factors and rationale of the first space programs created by the USSR, the USA and China. The specific features of the development of Chinese space policy are presented. An important study result is related to the analysis of the complex structure of the state apparatus responsible for the development and implementation of China's space program. The role of Beijing-Moscow relations and technology transfer, which launched China's space program and has catalysed its progress, is highlighted. A study of the dynamically changing environment of the new space race has been carried out. Current trends related to space issues, such as democratization, commercialization, and militarization, raising new questions and challenges, are presented. Based on a comparative analysis of the goals, methods and plans of the current space programs of the United States, China and Russia, the prospects for expanding their interests in space have been revealed. It is concluded that China is a highly competitive participant in the space race and in accordance with the doctrine of defensive realism will continue to pursue a policy of competition and cooperation with the traditional space powers.

4. Evaluation of scientific contributions

Several scientific contributions have been achieved in the doctoral dissertation, which the author has formulated to a great extent correctly. However, I would suggest combining the fourth and fifth contributions in one as follows: "A comprehensive study of China's space programme in historical and contemporary terms has been carried out, revealing the effective symbiosis between the state, science, the military and private companies as a factor of success in the space race."

5. Evaluation of the publications

The doctoral candidate has reported 2 papers from conference proceedings (1 in Bulgarian and 1 in English) and 2 participations in a collective monograph in English, which fully cover the requirements related to the availability of publications for obtaining the PhD degree. The publications are related to the topic of the dissertation and sufficiently disseminate and test the research results. It is positive that the collective monograph in which Boris Manov participated is published by the prestigious Springer publishing house and is indexed in Scopus.

6. Evaluation of the abstract

The abstract has a volume of 27 pages. It is well structured and contains all the necessary content components, presenting in a synthesized form the content of the doctoral dissertation.

7. Critical comments, recommendations and questions

Despite the indisputable merits of the dissertation, certain critical remarks can be made about it. The descriptive approach prevails in some sections of the study at the expense of the analytical approach. The presentation of publicly available information, which does not bring new knowledge, but has a purely informative character, should be offered in a more concise form, giving way to unresolved and debatable issues and puzzles in the literature. Such is the issue of the international space law. At present, international space law is extremely fragmented and inexhaustible. However, the effective space exploration and exploitation requires the codification of public relations in order to prevent international conflicts. What is China's position on the development of international space law?

The dissertation did not include an important player with space policy and aspirations like the European Union (EU). Although for a long time only the EU member states have pursued policies in this area, the EU space policy started back in 2007, when a Resolution on European Space Policy was adopted at a joint ministerial meeting of the Council of the EU and the Council of the European Space Agency. The EU's interest in space policy is very high and stems from its current pursuit of strategic autonomy. The EU has the world's second-largest

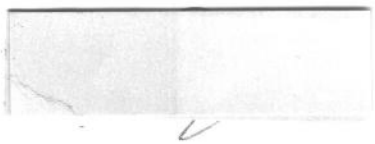
space industry, with one in three satellites in the world produced in Europe. At the same time, Bulgaria, which used to be among the suppliers of equipment and systems for the Soviet space programs, and nowadays still produces space food, is also almost not mentioned in the study.

The dissertation would also benefit if the relationship between space policy and another important tool in the international competition, industrial policy, was clarified. In this regard, my question during the defence is: "What is the role of the 'Made in China 2025' industrial strategy in the space race?"

8. Conclusion

The presented dissertation is a complete independent study on a highly topical and insufficiently researched theme. It contains scientific results that represent an important contribution to science and meet all the requirements according to the Law on Academic Staff Development in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation.

Due to the above, I give my positive assessment of the study and propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "Doctor" to Boris Svetlinov Manov in the scientific specialty "International Law and International Relations".

May 30th, 2022 / Bratislava

Signature:
/Assoc. Prof. Dr P. Zhelev/